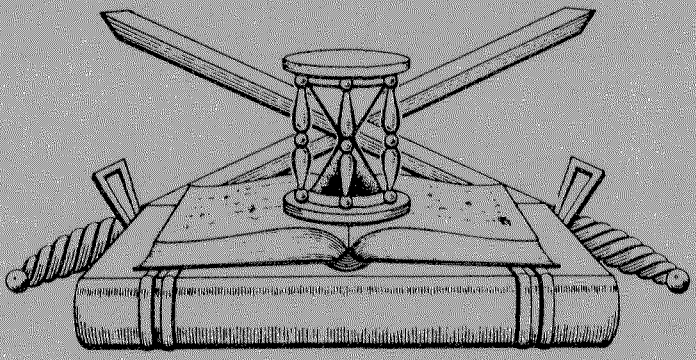
MARS ET HISTORIA

ORGAAN

VAN DE
NEDERLANDSE VERENIGING
TER BEOEFENING VAN DE
MILITAIRE HISTORIE

OPGERICHT 20 AUGUSTUS 1966

SAMENSTELLING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR:

Voorzitter	:	F.L. Diekerhoff
Ondervoorzitter:		J. Albarda
1e Secretaris	:	F.J. van Lier
2e Secretaris	:	H. Ringoir
Penningmeester	:	C.J. Kneppelhout
Archivaris	:	E.W. van Popta
Leden	:	Jhr. D.J.H.N. den Beer Poortugael
		B.C. Cats
		W.F.K. Engelbrecht
		Mr. C.H. Evers
		C.A. Heshusius
		F.J.A. Lutz
		Drs. G.J.A. van Ojen jr.
		Mr. Ch.L.M. Schaepman

ADRESSEN DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter	:	Oranje Nassaustraat 1, Geldermalsen, Tel. 03455-1773
Ondervoorzitter:		Vlaskamp 466, 's-Gravenhage, Tel. 83 04 57.
1e Secretaris	:	Savelsbos 325, Zoetermeer
2e Secretaris	:	Laan van Nieuw Oost-Indie 289, 's-Gravenhage, Tel. 070-839994
Penningmeester:		Edo Bergmastraat 9, Doetinchem, tel. 08340 - 23982.

Contributie bedraagt per jaar min. *f* 25,00, te storten op rek. no. 53.30.33.403 van de Algemene Bank Nederland N.V. te Doetenchem, ten name van de Nederlandse Vereniging Militaire Historie of op giro 29 40 790 van de Nederlandse Vereniging Militaire Historie te Doetinchem.

SAMENSTELLING REDAKTIE-WERKKOMMISSIE:

Redactieadres: Heliotrooplaan 356 L, 's-Gravenhage (Kijkduin), tel. 685168.
M. Boerma
C.A. Heshusius
E.W. van Popta.

SAMENSTELLING REDAKTIE-ADVIESKOMMISSIE:

F.L. Diekerhoff
Mr. C.H. Evers
Drs. G.J. van Ojen jr.
H. Ringoir.

AFDELINGSCORRESPONDENTEN: Zie binnenomslag van de achterzijde.

A

JAARVERSLAG 1974 - 1975

A. Ledenbestand

Het aantal ingeschreven leden bedraagt per 1 september 1975 (datum van afsluiting van dit verslag): 312.

In dit verslagjaar kwamen 14 nieuwe leden onze gelederen versterken, 10 zegden hun lidmaatschap op. Door overlijden ontvielen ons de leden:

M. Houbolt (oud res. luitenant-kolonel der Infanterie),
C. A. de Bruijn (oud res. kapitein der Infanterie),
Jhr. Ir. G. C. Six van Wimmenum.

Per 1 september 1974 bedroeg het aantal leden: 310, zodat van een zeer kleine vooruitgang sprake is.

B. Correspondentschappen

Door omstandigheden moest helaas het correspondentschap 'Wapens en Munitie' wederom vacant gesteld worden. De vacature voor 'Napoleontica' is gelukkig vervallen doordat Prof. Dr. H. P. L. Harms Vogts zich bereid verklaarde de functie van afdelingscorrespondent te gaan vervullen. Gezocht wordt nog naar correspondenten voor de navolgende studiegebieden:

- Tradities en ceremonieel,
- Koninklijke Marine,
- Vaandels, standaarden en militaire vlaggen,
- Eerste wereldoorlog,
- Militaire motorvoertuigen en tanks,
- Militaire bibliografie.

Die correspondenten, die regelmatig hun medewerking aan het verenigingsblad verleenden door publicatie van studies en gegevens, verdienen onze dank!

C. Evenementen

In het afgelopen verslagjaar werden voor onze leden de volgende evenementen georganiseerd:

10 oktober 1974: Excursie naar de verzameling van het Reg. van Heutz, het Wielrijdersmuseum, het Geniemuseum en de Lunetten (kranslegging bij het monument der gefussilleerden) te 's Hertogenbosch/Vught.

16 november 1974: Algemene ledenvergadering met ruilbeurs en een lezing door Brigade-Generaal tit. der Cavalerie Jhr. J. J. G. Beelaerts van Blokland over de Koninklijke Nederlandse Brigade Prinses Irene.

21 juni 1975: Excursie naar West-Friesland met o. m. bezoek aan het Herinneringsmuseum Lecocq (Wereldoorlog I), kasteel Medemblik, en het Zuiderzeemuseum.

Helaas konden een tweetal geplande excursies door omstandigheden buiten onze wil om niet doorgaan.

D. Mars et Historia

Tussen 1 september 1974 en nu verschenen wederom zes nummers van ons periodiek.

Dat Mars et Historia zo regelmatig kon verschijnen hebben wij voor een groot deel te danken aan het onvolprezen werk van de redactie, in nauwe samenwerking met de Noord Nederlandse Drukkerij, speciaal de heer Hes.

Ons blad is inmiddels zijn tiende jaargang ingegaan.

E. Bibliotheek en archief

Beide instellingen zijn momenteel ondergebracht bij het Historisch Museum der Koninklijke Marechaussee teBuren (Gld.) en staan onder beheer van de voorzitter.

F. Vergaderingen

Het algemeen bestuur vergaderde dit jaar vijf maal samen met de redactie van Mars et Historia. Een maal werd vergaderd met de afdelingscorrespondenten.

G. Correspondentie en contacten

In het afgelopen verslagjaar werden 103 brieven uit binnen- en buitenland ontvangen. Op een tiental na werden zij tot op heden afgedaan. De bestaande contacten met gelijkgerichte verenigingen in Nederland en daarbuiten werden gecontinueerd.

Zoetermeer, 1 september 1975. De secretaris: w.g. F.J. van Lier.

JAARVERGADERING

De jaarvergadering vindt dit jaar plaats op zaterdag 11 oktober a.s. en wel te Amersfoort in de Bernhard-kazerne (Opleidingscentrum Cavalerie), vlak bij het station N.S.
In dit nummer van Mars et Historia vindt u een aanmeldingsformulier.
Ieder lid, dat aan de jaarvergadering wenst deel te nemen, wordt verzocht dit formulier tijdig, d.w.z. voor 5 oktober 1975, in te dienen bij de penningmeester, Edo Bergsmastraat 9 te Doetinchem. Het programma voor 11 oktober ziet er als volgt uit:

Zaal open	09.30 uur
Ruilbeurs	10.00 - 12.15 uur
Bestuursvergadering	11.00 - 12.00 uur
Lunch tussen	12.15 - 13.15 uur
Jaarvergadering	13.45 - 14.15 uur (ca.!)
Lezing door	15.15 uur
Dr. C.M. Schulten	over maarschalk Turenne

Agenda jaarvergadering:

1. Opening en jaarrede door de voorzitter.
2. Notulen van de vorige jaarvergadering.
3. Finantieel verslag van de penningmeester.
4. Verslag kascommissie 1974-1975.
5. Benoeming kascommissie 1975-1976.
6. Jaarverslag van de secretaris.
7. Viering 10-jarig bestaan in 1976.
8. Rondvraag.
9. Sluiting.

De kosten voor deze jaarvergadering bedragen: a. Indien men de lunch wenst te gebruiken: ƒ 8,50 per persoon. b. Zonder gebruik van de lunch: ƒ 3,50 per persoon. U wordt verzocht op uw aanmeldingsformulier aan te geven of u al dan niet de lunch wenst te gebruiken!
Verzoeke gelijktijdig bij indienen van het aanmeldingsformulier het bedrag van de kosten over te maken op giro 2940790 t.n.v. penningmeester Ned. Vereniging ter beoefening van de militaire historie te Doetinchem.
Zie voor aanmeldingsformulier Jaarvergadering 1975. Laatste pagina van dit boekje.

MARS ET HISTORIA

10e jaargang
nummer 3
september 1975

De 'NEDERLANDSE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE MILITAIRE HISTORIE', opgericht op 20 augustus 1966 en erkend bij K. B. no. 50 van 14 juni 1968, is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van geschiedenis, ceremonieel, tradities, uniformen, emblemen, wapens en onderscheidingen van militaire- en semi- militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige)overzeese Rijksdelen.

INHOUD

Bestuursmededelingen.

Nieuwe voertuigen bij de Koninklijke Landmacht.

Napoleon Bonaparte, Cadet en Officier der Artillerie van Louis XVI (I)
door J. W. Bonebakker.

Verslag omtrent het optreden van Divisie-Generaal H. W. Daendels tijdens Napoleons Russische Veldtocht
door F. J. J. Besier.

Britse Infanterieregimenten sedert 1881
door H. Ringoir.

Ook op het Fort aan de Algoa-Baai heeft de Nederlandse Vlag gewapperd
door A. F. Lancker.

*** ***

BESTUURSMEDEDELINGEN

Indien u uw contributie voor het jaar 1974 en/of 1975 nog niet hebt overgemaakt, verzoek ik u dit te willen doen door storting op:
postrekening 29 40 790 t.n.v. Penningmeester Ned. Vereniging ter Beoefening van de Militaire Historie te Doetinchem.
De contributie bedraagt ƒ 25,-- (1974 ƒ 20,--).

VERKRIJGBAAR BIJ PENNINGMEESTER:

1. Kalender met afbeeldingen van veldslagen van Napoleon door Carle Vernet. Bij voldoende afname:
   Prijs ƒ 23,50 (incl. stevig omslag en BTW). Portokosten: ƒ 4,25.

2. Tritt- uniformkalender.
   Prijs ƒ 23,50 (incl. omslag en BTW). Portokosten: ƒ 4,25.

3. Boekwerkje (72 pag.) geschreven door H. Ringoir, titel:
   'Gegevens over de traditie der infanterie'.
   Prijs ƒ 1,70. Portokosten ƒ 1,30.

4. Een zelf in te kleuren serie uniformbriefkaarten. Deze serie bestaat uit acht kaarten met uniformen van het Koninklijk Hollandsch Leger van omstreeks 1808.
   De afzonderlijk bijgevoegde beschrijving geeft duidelijk aan hoe deze kaarten dienen te worden ingekleurd.
   Prijs per serie ƒ 2,50. Portokosten ƒ 1,30.

Bestelling door overmaking van totaal bedrag op giro 29 40 790 of op bankrekening 533 033 403 (Algemene Bank Nederland), Doetinchem), beide rekeningen t.n.v. penningmeester Ned. Vereniging der Beoefening Militaire Historie, adres: Edo Bergsmastraat 9, Doetinchem.

FINANCIEEL OVERZICHT NEDERLANDSE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE MILITAIRE HISTORIE OVER 1974

BANK/GIROREKENING

SALDO	ƒ 1.077,63	Portikosten 0/1973	ƒ 223,98
contributie 1973	" 100,--	abonnementen 0/1973	" 71,65
advertentie 1973	15,--	portikosten	" 346,27
contributie 1974	" 4.832,50	Mars et Historia	" 4.042,73
contributie leden	" 400,--	verzendkosten M. & H.	361,10
contributie 1975	" 3.465,--	bureelbehoeften	164,60
advertentie 1974	" 111,--	bestuurskosten	97,--
baten/verkoop/excurcies	" 249,57		
van Arsenaal	" 710,34	SALDO: girorekening ƒ 4.968,06	
restitutie verzendk. 0/1973	" 95,74	bankrekening " 781,39	" 5.749,45
TOTAAL	ƒ 11.056,78	TOTAAL	ƒ 11.056,78

SPAARREKENING

SALDO	ƒ 5.788,07	Kosten Arsenaal	ƒ 1.881,08
rente	" 262,38	SALDO	" 4.169,37
TOTAAL	ƒ 6.050,45	TOTAAL	ƒ 6.050,45

BATEN EN LASTEN

contributies	ƒ 5.562,50	Mars et Historia	ƒ 4.042,73
contributie leden	" 400,--	verzendkosten	" 361,10
advertenties	" 111,--	abonnementen	" 195,76
baten verkoop/excursies	" 249,57	portokosten	" 537,57
restitutie verzendkosten 1973	" 95,74	bureelbehoeften	" 302,26
rente	" 262,38	bestuurskosten	" 97,--
		VOORDELIG SALDO	" 1.144,77
TOTAAL	ƒ 6.681,19	TOTAAL	ƒ 6.681,19

BALANS per 31-12-1974

SALDO		ƒ 9.918,82	Te betalen:		
Nog te ontvangen: contr. 1974		" 140,--	portikosten o/1973		ƒ 191,30
Te verrekenen met Arsenaal		" 2.581,08	abonnementen o/1973		" 195,76
			Vooruitbetaald: contributie 1975		" 3.465,--
			KAPITAAL:	ƒ 7.643,07	
				" 1.144,77	" 8.787,84
TOTAAL		ƒ 12.639,90	TOTAAL		ƒ 12.639,90

TOELICHTING

1. Over het verslagjaar 1974 sluit de balans met een kapitaal van ƒ 8.787,84; het voordelig saldo over het verslagjaar bedroeg ƒ 1.144,77.

2. De begroting voor het jaar 1974 sloot met het saldo NIHIL.

Vergelijkend overzicht begroting 1974/ werkelijke baten en lasten 1974

Contributie	ƒ 5.500,--	ƒ 5.962,50	Mars et Historia	ƒ 4.200,--	ƒ 4.042,73
rente	" 250,--	" 262,38	verzendkosten	" 500,--	" 361,10
advertenties	" 250,--	" 111,--	portokosten	" 600,--	" 537,57
baten verkoop	" 100,--	" 249,57	bureelkosten	" 200,--	" 302,26
rest. verz. k. 73	--	" 95,74	abonnementen	" 250,--	" 195,76
			bestuurskosten	" 250,--	" 97 --
			onvoorzien	" 100,--	--
			voordelig saldo	" nihil	" 1.144,77
TOTAAL	ƒ 6.100,--	ƒ 6.681,19	TOTAAL	ƒ 6.100,--	ƒ 6.681,19

3. Ten aanzien van het verslag over het achter ons liggende verenigingsjaar valt op te merken dat de werkelijkheid een gunstiger beeld vertoont dan de in 1973 opgestelde begroting.

Enkele factoren die hiertoe hebben geleid zijn:

a. Het royale aanbod van één der leden van de vereniging om het door hem ontvangen honorarium van de redactie van een ander tijdschrift voor een hierin van zijn hand verschenen artikel af te staan aan onze vereniging.
   Het betreffende artikel verscheen oorspronkelijk in Mars et Historia. Later werd dit artikel met goedvinden van schrijver en redactie M. et H. eveneens in het andere tijdschrift geplaatst.
   Het bedrag van het honorarium werd in mindering gebracht op de kosten voor Mars et Historia.
b. De niet voorziene restitutie verzendkosten (M. et H.) over 1973.
   De betaling van de verzendkosten aan de PTT (frankering bij abonnement) geschiedt bij vooruitbetaling. Na elk kwartaal vindt verrekening plaats. De restitutie betrof nog de door het verzendbureau Mail-Service te 's-Gravenhage voor de laatste maal vooruitbetaalde portokosten.
   De verzending wordt echter sedert enige tijd door de nieuwe drukker verzorgd. Bij de overgang was geen rekening gehouden met de door Mail-Service vooruitbetaalde kosten.
c. Een gunstiger ontwikkeling dan verwacht in de opbrengst baten (zoals verkoop kalender) en in de post verzendkosten M. et H.
d. Een 'Zuinig beleid' met betrekking tot de posten portokosten, abonnementen en bestuurskosten.

VERSLAG VAN DE EXCURSIE NAAR WEST-FRIESLAND

Aan deze excursie, welke onder het goede gesternte van fraai zomerweer stond, werd helaas door een klein aantal leden deelgenomen. Deze laatsten kregen een afwisselende en boeiende tocht voorgeschoteld. Het eerste doel was het Herinneringsmuseum Lecocq te Schagen. Dit museum bevat een zeer uitgebreide verzameling voorwerpen van de slagvelden uit Frankrijk tijdens de eerste wereldoorlog. Macquettes van o. a. de slag bij Thiepval, vele gebruiksvoorwerpen van de strijdende militairen, wapens en uniformen enz. gaven ons een kijk in de strijd uit die tijd. De heer Lecocq die nog vrijwel jaarlijks Frankrijk bezoekt vertelde veel wetenswaardigheden doorspekt met anekdotes. Zo kon hij nog niet zo lang geleden een klein gedeelte van het originele oorlogsdagboek van maarschalk Foch op de kop tikken!
Na ruim een uur werd de tocht voortgezet naar Medemblik. In het kasteel ('Radboud') te Medemblik werd eerst een kopje koffie genuttigd. Alvorens het kasteel, een dwangburcht van Floris V, te gaan bekijken werd naar een klank-en lichtspel van de geschiedenis van het kasteel en Medemblik gekeken. Gewapend met deze kennis dwaalden wij rond door dit gerestaureerde bijna700 jaar oude gebouw met zijn imposante ridderzaal, torenkamers enz.
De uitgebreide lunch, welke hier op volgde, gaf ons gelegenheid ons te sterken voor het middagprogramma, dat was gewijd aan een bezoek aan de oude vesting- en koopmanstad Enkhuizen.
Hierna bezochten wij het Zuiderzeemuseum en het Historisch Wapenmuseum. In het Zuiderzeemuseum genoten wij van de verschillende vissersboten in de grote botenhal, de maquettes van de visvangstmethoden, de stijlkamers met poppen in klederdrachten van de oude Zuiderzee steden, de antieke meubels enz. En in het Historisch Wapenmuseum, ondergebracht in het karaktertistieke gebouwtje van de oude Stadsgevangenis (een rilling liep over ons bij de verhalen van de heer Klooster over de dodencel) konden de wapenliefhebbers hun hart ophalen aan de rijke en gevarieerde wapenverzameling.
Voor het vertrek met de bus huiswaarts werd nog een verfrissing in de taveerne van het Zuiderzeemuseum genuttigd. Het was of de bus ons aller verlangen om langer in Enkhuizen te mogen blijven had begrepen. De motor sloeg niet aan! Maar ja, onder het geweld van vereende mankracht achter de bus (zie foto blz. 5) moest deze wel bezwijken. En zo ging het huiswaarts met een allerlaatste blik op de fraaie vestingwal met zijn 5 ravelijnen.
Kortom een zeer geslaagde tocht en een goede stemming onder de deelnemers. Het valt zo te betreuren dat de belangstelling voor de excursies onder de leden van onze vereniging zo gering is. U weet toch dat alle excursies openstaan voor een onbeperkt aantal introducees (echtgenote, kinderen, bekenden enz.)? Juist het zeer gemêleerde gezelschap weet altijd tijdens de excursies een fijne sfeer te scheppen. En daarbij is alles voor u geregeld, zoals vervoer in een comfortabele bus, maaltijd, drankjes, folders, tochtbeschrijving.
Een kant en klare excursie. Waarom geeft u zich niet op?
Heeft u suggesties/opmerkingen met betrekking tot deze excursies, laat u die even weten aan het bestuur. Wellicht dat hiermede bij volgende excursies rekening kan worden gehouden.
Mogen wij - als stimulans voor het bestuur om door te gaan met verzorging van excursies - de volgende keer op een zeer grote opkomst rekenen?
Doen we! Afgesproken!

K.

300 JAREN NEDERLANDSE ARTILLERIE

Op 11 januari 1977 bestaat de Nederlandse artillerie 300 jaren.
Bij Koninklijk Besluit van 2 september 1974, nr. 49, heeft Hare Majesteit de Koningin bepaald dat de oprichtingsdatum van de Veldartillerie is 11 janari 1677.
Gedurende het jaar 1977 zal aan dit 300-jarig bestaan op gepaste wijze de nodige aandacht worden besteed. Daartoe is een commissie ingesteld waarvan het erevoorzitterschap door generaal-majoor der artillerie b. d. J. T. Winkel is aanvaard. De Bevelhebber der landstrijdkrachten heeft zich in beginsel accoord verklaard met de plannen die de commissie hem inmiddels heeft aangeboden.

Deze eerste publicatie heeft tot doel degenen die zich betrokken voelen bij het Wapen der artillerie te informeren dat er binnen het wapen vanuit een centraal punt aan de viering van het 300-jarig bestaan wordt gewerkt. Alle artilleristen - beroepspersoneel, reservepersoneel, gepensioneerden en mannen voor de eerste maal onder de wapens - zullen bij de viering worden betrokken.
Tergelegenertijd zal het programma, zowel voor de eigenlijke verjaardag als voor de herdenking in de loop van het jaar 1977, worden bekendgemaakt.

Correspondentie over deze aangelegenheid gelieve u te voeren met de voorzitter van de subcommissie Publiciteit, majoor voor Bijzondere diensten H. P. Beets.

Adres: Huis: Dobbestraat 5, Gouda, telefoon 028-13618.

Kantoor: Staf CGS/BLS, Sie Voorlichting, telefoon 070-245370 - tst. 273.

Commissie voorbereiding
300-jarig bestaan artillerie.

NIEUWE VOERTUIGEN BIJ DE KONINKLIJKE LANDMACHT

Bij British Leyland is een order geplaatst voor 2625 Land-Rovers. Deze voertuigen zullen de Munga- en Nekafjeeps gaan vervangen. De voertuigen zullen worden ingevoerd bij de tactische eenheden van het legerkorps. De order omvat 2.000 Land-Rovers van een halfton laadvermogen en 625 met een laadvermogen van driekwart ton. De nieuwe aanwinst is uitgerust met een vier cylinder dieselmotor met een inhoud van 2286 cc en 67 (SAE) pk bij 4.000 toeren. In 1977 zullen de eerste voertuigen worden afgeleverd. Het contract voorziet in een regelmatige levering tot 1981.

NAPOLEON BONAPARTE, CADET EN OFFICIER DER ARTILLERIE VAN LOUIS XVI

door J. W. Bonebakker.

Inhoud (vanaf nr. 5 in een volgend orgaan):

1. Inleiding.
2. Legerorganisatie, wapensoorten, rangen en standen en magistratuur.
3. Ouders, jeugd en opleiding van N. B., tot zijn plaatsing als luitenant der artillerie te Valence, januari 1786.
4. De eerste jaren als officier, tot het uitbreken der Revolutie, september 1785 - zomer 1789.
5. Belevenissen tijdens de Revolutie, zomer 1789 t/m eind '93.
6. Bij het leger aan het Italiaanse front, anno 1794. Omzwervingen tot het neerslaan der Parijse revolte, 1. 10. 1795, gevolgd door zijn aanstelling tot opperbevelhebber der binnenlandse strijdkrachten.
7. N. B. 's ontwikkeling van strijder voor Corsica's onafhankelijkheid tot Fransman tegen wil en dank, en links-republikeins dictator. De mens en zijn legende.
8. Verantwoording.

(Motto:)
'L'histoire, c'est à peu près voir les hommes d'autrefois', Taine, geciteerd door Joh. Huizinga in diens Cultuurhistorische verkenningen (1929).

1. De meeste belezen Nederlanders zullen over Napoleon wel ongeveer het volgende weten, afgezien van enkele hier volgende dateringen:
   15 augustus 1769 geboren op Corsica;
   1779-1785: cadet op twee militaire scholen;
   1785: luitenant der artillerie;
   1793: onderscheidt zich bij het beleg van Toulon;
   1796-1797: verovert, als generaal van de Republiek en opperbevelhebber van de 'Armée d'Italie', geheel Noord-Italië, en sluit 17. 10. 1797 de vrede van Campo Formio tussen Frankrijk en Oostenrijk.

Minder bekend is de historie van het eiland Corsica. Het behoorde sinds 1132 tot de Republiek Genua, ondanks doorlopend verzet van een deel der bevolking dat onafhankelijkheid nastreefde, maar onderling verdeeld door felle partijschappen. Hier dus nationalisme, zonder band met vorstenhuis of kerkelijke overheid. In 1729 gaat het verzet over in opstand.
De Genuezen vragen in 1731/'32 steun van het H. R. -Duitse keizerrijk, daarna van Frankrijk.
In 1768, bij het verdrag van Versailles, staat Genua het eiland af aan Frankrijk.
De vrijheidsstrijd wordt voortgezet, maar eindigt na de nederlaag tegen de Fransen, 8 mei 1769 bij Pontenuovo. De leider van het verzet, Paoli (1726-1807) vlucht naar Engeland.
Corsica krijgt een zekere autonomie onder lt. -generaal graaf de Marbeuf.
Deze, de veroveraar en aanvankelijk militair commandant, wordt in feite gouverneur.
Hij overleed te Bastia in 1786, oud 74. jaar.
Na de vlucht van Paoli onderwerpt de clan der Bonapartes zich aan het Franse gezag en maakt zich verdienstelijk bij de gouverneur.

Paoli mag naar Frankrijk terugkeren; Lodewijk XVI benoemt hem in 1789 tot lt.-generaal! Tijdens de Revolutie bestrijdt hij de republikeinen en wijkt tenslotte wéér uit naar Engeland. Hij ontketent op Corsica opnieuw een afscheidingsbeweging (1793-1795), gesteund door Groot-Brittannië, in 1796 door Napoleon onderdrukt.
In tegenstelling tot hetgeen zojuist over Corsica werd gezegd is het begrip 'vaderland' in Frankrijk pas een realiteit geworden door de Revolutie. Na de val van Lodewijk XVI emigreert de aristocratie. Oostenrijk en andere monarchieën vormen een coalitie om in Frankrijk het 'ancien régime' met wapengeweld te herstellen. Daarop volgt in dat land de 'levée en masse' van alle weerbare mannen, de persoonlijke dienstplicht, ter verdediging van het nationale grondgebied. 'La patrie est en danger!' Aanvoerders komen omhoog, óók uit de heffe des volks. Voor de hoogste rangen is adellijke afkomst geen eis of privelege meer - eerder het tegendeel. Voordien waren samenstelling en aanvoering der legers wel heel anders, ook in Frankrijk.
2.
In de 18e eeuw kende men eigenlijk maar twee wapensoorten die in regimenten waren georganiseerd: Infanterie en Cavalerie. Het regiment, onder bevel van een kolonel, werd meestal naar zijn commandant vernoemd. De kolonel, in dienst van een regerend monarch, kon onderdaan of vreemdeling zijn. Door de vorst werd aan hem uitbesteed het op de been brengen en in stand houden van zijn regiment, inclusief het uitbetalen van tractementen en soldijen.
Rukten meerdere regimenten van verschillende wapensoorten samen op, dan viel het oppercommando over een dergelijk legioen toe aan de oudste kolonel, met een generaalsrang. Zijn regiment bleef naar hem vernoemd, maar stond dan onder rechtstreeks bevel van zijn plaatsvervanger ('lieu-tenant colonel').
Het beroep van kolonel (en luitenant-kolonel) was traditioneel gereserveerd voor de hoge adel. De loopbaan begon op 16-jarige leeftijd als 2e luitenant, gevolgd door een snelle promotie langs de tussenliggende rangen naar die van kolonel. Het was geen uitzondering dat deze in vier jaren werd bereikt, al kreeg men dan nog niet direct het bevel over een eigen regiment. Hier volgen enkele voorbeelden.
Jean Baptiste, comte d'Estaign, geboren 1729 in Auvergne; 1794 te Parijs geguillotineerd. Was 1748 - oud 19 jaar - als kolonel ingedeeld bij het Regiment de Rouergue-Infanterie; brigade-generaal 1756. Merkwaardig is zijn verdere carrière: hij gaat over naar de Marine en wordt daar in 1777 vice-admiraal.
Een Nederlands voorbeeld: prins Bernhard, hertog van Saksen-Weimar, geboren 30-5-1792 te Weimar, overleden 31-7-1862 te Liebenstein, was in 1813 kolonel der Saksische Grenadiers-Lijfgarde. Werd 14-1-1815 eervol ontslagen en 16-2-1815 kolonel van het Nederlandse regiment Oranje-Nassau nr. 28. Bij Quatre-Bras en Waterloo generaal. De Nederlandse nationaliteit heeft hij nooit bezeten, dat was destijds irrelevant.
Voor de subalterne rangen kwamen ook de lagere adel en de 'seigneurs' (landheren) in aanmerking. Tot deze sociale stand behoorden ook de officieren der latere technisch-wetenschappelijke wapensoorten, waarbij veel burger-vaklieden tijdelijk ingedeeld; voor bediening en vervoer van kanonnen, munitie, pontonbruggen; bij graafwerk voor schansen, loopgraven en mijngangen. Wat hier verteld werd over wapensoorten, legerorganisatie, rangen en standen in het officierskorps is niet meer dan een stramien waarop de veelkleurige werkelijkheid van het 'ancien régime' was geborduurd.

Veel hiervan is terug te vinden in het leven van Philippe Henri, marquis de Ségur, in 1783 maarschalk van Frankrijk. Geboren te Parijs 1724, overleden aldaar 1801. Op 25-jarige leeftijd 'maréchal-de camp', een rang gelijk aan die van generaal-majoor. Commandant der Franse troepen op Corsica 1756. Lt-generaal 1760. Hoofd van het secretariaat van het ministerie van oorlog 1780-1787. Hij stichtte een parmanente Generale Staf 1783, organiseerde Artillerie en Genie tot volwaardige wapensoorten, èn de comptabiliteit. Al deze maatregelen overleefden Revolutie en eerste keizerrijk. Maar nóóit is hij kolonel-commandant van een regiment Infanterie of Cavalerie geweest, naar hem vernoemd. Want in 1781 bleek dat zijn kwartierstaat onvoldoende was, vermoedelijk omdat niet alle vier zijn overgrootvaders van hoge adel waren.
Wat de vestingbouwkundigen betreft: hun status zal tijdens de Ségur's maatregelen wel geweest zijn als een eeuw eerder. In de 'Grand Larousse' vindt men Sébastien le Prêtre, Seigneur de Vauban, 1633-1707.
In het jaar van zijn overlijden werd hij maarschalk van Frankrijk.
Behalve horizontaal, naar standen en rangen, was de samenleving destijds ook vertikaal te splitsen. Laat men de Kerk met haar eigen hiërarchie buiten beschouwing, dan vindt men naast de reeds besproken 'noblesse de l'épée' de 'noblesse de la robe': de magistratuur.
Om tot een van beide te worden toegelaten moest men 'prouver ses quartiers de noblesse'.
Aan Napoleon's vader, Charles Bonaparte is dat gelukt, met belangrijke gevolgen voor deze zoon.
Enkele biografen van Napoleon suggereren inter alea dat hij door de graaf de Marbeuf verwekt zou zijn. Beiden waren autoritaire en doortastende aanvoerders. Het is bekend dat, in de 9 maanden voorafgaande aan haar bevalling, 15-8-1769, madame Laetitia en haar gezin meetrokken met de bevelhebber der Franse troepen. Dat een 'femme honnête mariée' wel eens met één beschermheer van hoge adel naar bed ging werd destijds als een onderscheiding beschouwd voor de vrouw, en vanzelfsprekend voor de man. Men leze er de biografie van de hertog de Lauzun (1747 -geguillotineerd 31-12-1793) op na. (zie de 'Verantwoording' aan het slot van dit verhaal).

3.

Na deze algemeenheden kan nu de loopbaan van Napoleon Bonaparte, de cadet en officier der Artillerie van Lodewijk XVI worden nagegaan en belicht.
Zijn moeder, Maria Laetitia Ramolino, was 24-8 1750 te Ajaccio geboren, en overleed te Rome 2-2-1836. Zij behoorde tot een oude, gezeten familie, maar verarmd.
In 1764 huwde zij Charles Marie Bonaparte, 29-3-1746 geboren te Ajaccio; overleden 24-2-1785 te Montpellier. Hij had rechten gestudeerd te Rome en Pisa. Lodewijk XV erkende zijn 'quartiers de noblesse', benoemde hem in 1773 tot raadsheer en assessor van Ajaccio.
In 1781 werd hij lid van de raad der 12 edelen van Corsica. Dat 'edele' kan niet méér geweest zijn dan 'Seigneur', bezitter van eigen huis en landgoed.
Op 15-12-1778 steekt Charles Bonaparte over naar Frankrijk, vergezeld van zijn zoons Joseph en Napoleon. Hij laat ze achter op het priestercollege te Autun, waar Joseph zal worden opgeleid voor kerkelijke ambten. Zelf reist hij door naar Versailles. Dank zij de voorspraak van de Marbeuf wordt Napoleon aangenomen als 'bousier du Roi à l'Ecole Royale Militaire de Brienne', in rechte lijn ongeveer 150 km ten noorden van Autun.

Het is een vijfjarige basis-opleiding voor wie later officier zullen worden.
Wij zagen dat de markies de Ségur in de jaren 1780-1787 de Artillerie (en de Genie) tot volwaardige wapensoorten organiseerde. Het was de bekroning van een honderdjarige ontwikkeling. Eerst tegen het eind van de 17e eeuw begon de Artillerie uit te groeien tot een militair korps. Begin 18e eeuw wordt opgericht het Régiment Royal-Artillerie (R. R. A.) Het is geen tactische eenheid, maar een organisatie onder een Inspecteur-Generaal (1732). Het regiment is verdeeld over vier standplaatsen waar reeds technische scholen bestonden: Douai, La Fère-sur-Oise, Metz en Straatsburg. Van daar uit werd materieel en personeel gedistribueerd over de eenheden Infanterie. De bespanningen werden niet bereden, zulks in tegenstelling tot rijdende artillerie toegevoegd aan cavalerie.
Het R. R. A. wordt aangeduid als 'artillerie de campagne'. Dit laatste woord betekent hier veldtocht. Daarnaast waren er de 'artillerie de siège', eveneens mobiel, en de 'artillerie de place' - de permanente bewapening van vestingen en forten.
Tegen deze achtergronden kan men zich een voorstelling maken van het onderwijs aan de school te Brienne, zijn doelstellingen, hoe de leerlingen daar tegenover stonden - in het bijzonder de kleine Corsicaan. Het was een basisopleiding voor toekomstige officieren der Infanterie en der Cavalerie. De kans om op jeugdige leeftijd kolonel te worden bestond alleen voor de hoge adel; de lagere kwam niet verder dan kapitein/ritmeester, afgezien van verdienstelijke uitzonderingen. Het spreekt vanzelf dat bij deze basisopleiding ook aandacht werd besteed aan de technische hulpwetenschappen - artillerie, versterkingskunst, aanval en verdediging van vestingen en forten, enz. - en de daarvoor vereiste wiskundige kennis. De hoge adel minachtte deze bijvakken als een noodzakelijk kwaad.
Van Napoleon weten wij dat hij een goed wiskunde-hoofd had, en juist wèl belangstelling voor bedoelde bijvakken. Een vechtersbaasje dat graag de leiding nam bij fantasierijke spelletjes, die zich physiek kon handhaven. Maar anderzijds was dit ongemanierde jongetje met zijn onverstaanbaar dialect nauwelijks een Fransman, en zeker een 'underdog'.
Dat bleef zo tijdens het slotjaar van zijn opleiding, na Brienne.
In 22-10-1784 tekent de markies de Ségur, sinds het vorige jaar maarschalk van Frankrijk, Napoleons 'brévet de cadet-gentilhomme pour la Grande Ecole Militaire de Paris', bestemd voor de artillerie. Na het voorgaande zal dit laatste ons niet verwonderen. De meeste van zijn adellijke medeleerlingen zullen emigreren en later niet onder de keizer willen dienen.
Dit studiejaar sluiten de leerlingen af met een officiers-examen voor het wapen waartoe men is aangewezen. Napoleon slaagt, september 1785, oud 16 jaar, als nr. 42 van de 58 deelnemers. Geen wonder: de hogere rangcijfers waren voor de candidaten afkomstig van de artillerieschool te Metz; dat waren géén 'cadets gentilhommes'.
Bainville (zie Verantwoording) merkt snedig op: 'Cependant, s'il portait l'habit d'artilleur, il lui restait à apprendre l'artillerie'. Hij wordt in januari 1786 geplaatst te Valence aan de Rhône, circa 100 km stroomafwaarts van Lyon, ressorterend onder het gedeelte van het Régiment Roual-Artillerie dat te La Fère-sur Oise is gevestigd. Onder Valence ressorteert o. a. de artillerie op Corsica. Vóór het nieuwbakken luitenantje officiersdienst mag verrichten, moet hij eerst achtereenvolgens, telkens gedurende één maand, als kanonnier, korporaal en sergeant optreden tussen - en met die rangen. Zo was het ook bij de Infanterie en Cavalerie.

4.

Het uiterst wisselvallige leven van Napoleon gedurende tien jaren, 1785 t/m 1794, is in een tabel vastgelegd. Daarin staan zijn wederwaardigheden vanaf zijn slagen voor het officiers-examen, tot zijn aanstelling als commandant der Artillerie van het leger, bestemd voor een veldtocht in Noord-Italië (die niet doorging), met de rang van 'Général de Brigade'. Daarnaast relevante gebeurtenissen der Revolutie. Aan het eind van dit decennium is Napoleon nog steeds géén aanvoerder van een tactisch en/of strategisch opererend korps, bestaande uit Infanterie en Cavalerie. De Artillerie was en bleef een onmisbaar technisch hulpwapen.
Dit laatste gold ook voor de vestingbouwkundigen, de (militaire) ingenieurs van het wapen der Genie, eveneens door de markies de Ségur georganiseerd. Het laat zich illustreren aan de loopbaan van Lazare Nicolas Marguérite Carnot (Nolay in Bourgondië 1753 - Maagdenburg 1823). Bezocht 1770 -'73 de Ecole Royale - Génie te Mézières.
Als militair-ingénieur behoorde hij tot 'un corps de talents; des officiers sans troupe'.
Hij werd beroemd als wiskundige en technicus, maar vooral toen hij, lid van het Comité de Salut Publique, in 1793 'l'organisateur de la victoire' werd. Na de val van het Directoire, waarvan hij lid was, vluchtte hij naar het buitenland. Zijn relaties met Napoleon blijven hier buiten beschouwing.
Terug naar de tabel.
Tussen Napoleon's opname in de officiersstand van het 'ancien régime', eind 1785 en zijn aanstelling tot commandant der artillerie van het leger voor Italië tijdens Robespierre's TERREUR, maart 1794, liggen rond 100 maanden. In die periode is hij driemaal met verlof geweest, waarvan in totaal 20 + 16 + 16 = 52 maanden, doorgebracht op Corsica.
Zijn eerste verlof begint 7 jaar en 9 maanden nadat hij het eiland verliet. De zeventienjarige hoopt zijn geboorteland opnieuw te ontdekken, maar dat brengt teleurstellingen. Het dialect van zijn jeugd beheerst hij niet meer hij spreekt Frans. Napoleon droomt van een onafhankelijk Corsica, waarvoor hij een koppige, verstandelijke liefde heeft. Ondanks de beslommeringen voor zijn verweduwde moeder en de talrijke familie leest hij véél. Geen militaire lectuur, maar klassieken, de Romeinse historici Titus, Livius en Tacitus; de wijsgeren Plato, Plutarchus, Montaigne, Montesquieu; werken van Corneille, Racine, Voltaire, Rousseau.
In dit verlof logeert hij ook korte tijd in het Hôtel de Cherbourg te Parijs. Platzak loopt hij er burelen en ministers af om de financiële steun voor zijn moeder los te krijgen waarop zij recht heeft. Omstreeks 1-5-1788 is Napoleon terug van zijn eerste verlof. In juni wordt hij overgeplaatst naar Auxonne-sur- Saône, op de artillerieschool aldaar. Commandant is de generaal-majoor baron du Teil, die in Napoleon méér ziet dan een vakspecialist wiens visie beperkt blijft tot kanonnen, voertuigen, projectielen en buskruit, borstweringen en beddingen. Du Teil geeft hem een opleiding tot stafofficier, en brengt hem enige notie van taktiek bij.
Er is in die tijd door officieren véél gepubliceerd en gelezen over krijgskundige zaken. Napoleon heeft o.a. bestudeerd 'L'usage de l'artillerie nouvelle' van de chevalier du Teil (broer van de generaal), 'Principes de la guerre des montagnes' van Bourcet, en het 'Essai général de tactique' van graaf de Guibert. De auteurs borduurden voort op de wapenfeiten van Frederik de Grote (1712-1786). Napoleon, met zijn fenomenaal geheugen, heeft deze lessen onthouden, verwerkt en toegepast.
Generaal du Teil werd in 1794 gefusilleerd.

BIJLAGE: TABEL VAN HET LEVEN VAN NAPOLEON BONAPARTE IN DE JAREN 1785-1794

1785 Charles Marie Bonaparte, overleden Montpellier 24 februari.
september: N. slaagt voor het officiersexamen.

1786 januari: ingegeeld bij het Régiment Royal-Artillerie, afd. La Fère-sur-Oise, en geplaatst te Valence.

1787 1 september met verlof naar Ajaccio.
Tijdens dit verlof is N. ook te Parijs (hôtel de Cherbourg), platzak; bezoekt burelen en ministers, om financiële steun voor moeder te krijgen.

1788 Omstreeks 1 mei terug van verlof; in juni overgeplaatst naar Auxonne op de artillerie-school aldaar; cdt is generaal majoor baron du Teil (gefusilleerd in 1794).

1789 N. wordt door du Teil opgeleid voor de Generale Staf.
april: N. onderdrukt met de wapens rellen te Seurre.

1791 september: met verlof naar Corsica.
eind januari: terug van verlof, te Valence.
21 mei: N. door een K.B. bevorderd tot kapitein.
october: met verlof naar Corsica.

1792 april: N's mislukte staatsgreep op Corsica: in mei terug in Frankrijk, Parijs.
Tijdens de septembermoorden met zuster Elisa naar Corsica.

1793 juni: bij zijn regt te Valence; zijn familie in diepe ellende, Marseille.
Beleg van het door de Engelsen bezette Toulon; het valt 17 december.

1794 maart: Napoleon cdt der artillerie van het leger, bestemd voor een veldtocht in Italië (die niet doorging), met de rang van 'Général de Brigade'.

St. Generaal, 5 mei bijeengekomen verklaart zich 17-6 tot Nationale Vergadering.
14-7 bestand Bastille.
juni: L. XVI vlucht naar Varennes. sept: wetgevende vergadering.
10-8: bestorming der Tuilerieën. april: oorlog tegen Oostenrijke en Pruisen;
october: overrompeling van België. 21 januari: L. XVI onthoofd (1793).

2 juni '93 - 27 juli '94 TERREUR. juni: België ingelijft (1794).

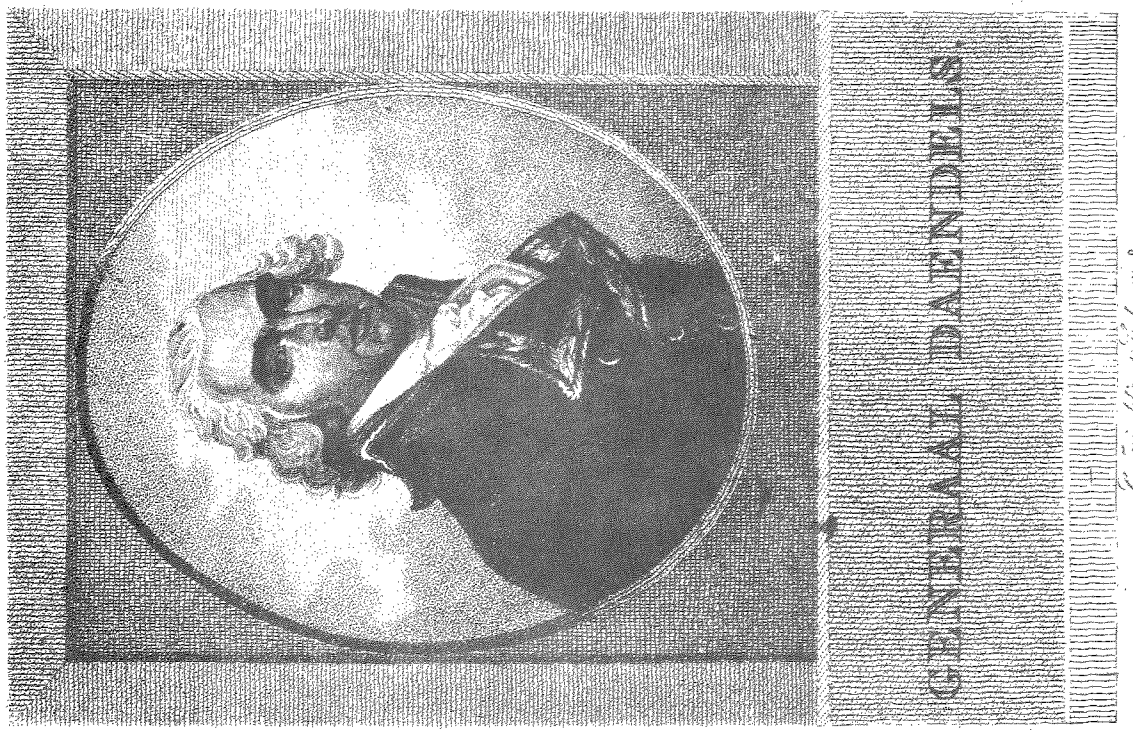
(slot volgt).

VERSLAG OMTRENT HET OPTREDEN VAN DIVISIE-GENERAAL H. W. DAENDELS TIJDENS NAPOLEON's RUSSISCHE VELDTOCHT door F. J. J. Besier.

In october 1811 debarkeerde Daendels aan het slot van zijn terugreis uit Java in de kleine Baskische haven Los Basajes, een voor Franse schepen toen nog vrij veilige landingsplaats dicht bij de Franse grens.
Napoleon, op reis door Nederland, vernam dit te Rotterdam en liet de geslaagde terugkeer aan Mevrouw Daendels te Hattem door een adjudant weten. Ondertussen bracht de oud-gouverneur-generaal in Parijs verslag uit, liet zijn vrouw en twee zoons overkomen en bleef daar voorlopig als divisie-generaal ter beschikking.
Onder een sluier van schitterende feesten werden in de winter van 1811 op 1812 te Parijs de voorbereidingen getroffen tot de Russische veldtocht. Op 1 februari 1812 begon de opmars van vijf maanden der Grande Armée door Duitsland naar de Russische grens, ook voor de troepen van het Rijnverbond.

Daendels kreeg het bevel over een divisie met de contingenten van de Groothertogdommen Berg en Baden. Hij kwam daartoe op 14 februari in Karlsruhe en 7 maart in Maagdenburg. Met vermijding van het nog neutrale Pruisen trok hij langs de westelijke Elbeoever verder, door Mecklenburg naar Stralsund in Zweeds-Pommeren, dat evenals Rusland een lek in Napoleons continentale stelsel vormde. Hier heeft Daendels einde maart 1812 eindelijk zijn 26ste divisie, belast met de kustbewaking, verenigd. Op 1 mei kwam deze verder oostwaarts in Stettin en werd ingedeeld bij het nieuwe IXe legerkorps van Maarschalk Victor, die Daendels uit de jaren 1801 - 1803 in Holland kende.
Begin juni kreeg de divisie opdracht om naar Dantzig te gaan, waar ze twee zomermaanden bleef en zich herstelde van de lange marsen en bewakingsdiensten. Over zijn divisie-generaal schreef de jeugdige Groothertogszoon, de Badense brigadecommandant, naar Karlsruhe: 'Daendels is ein alter Mann der in den jetzigen Zeiten nicht mehr passt. Durch den längeren Aufenthalt in den Tropen war er sehr verweichligt und deswegen zum Felddienst nicht mehr geeignet. Zu seiner grösxten Freuden gehörte es von der Zeit zu erzählen wo er indische Fürsten eind- und abgesetzt hatte; Soldat war er keiner'.
Nadat op 22 juni 1812 aan Rusland de oorlog was verklaard, ook door Pruisen, werd het IXde Korps-Victor eind juli als vleugeldekking aan de Memel geconcentreerd, met de 26ste divisie-Daendels op de russische rechteroever. Op 15 augustus werd de 43ste verjaardag van de Keizer gevierd met een parade en extra-rantsoen brandewijn! Op 17 augusuts vond op 700 km afstand reeds met de hoofdmacht de bloedige slag bij Smolensk plaats. Op 19 augustus kon Daendels zijn zilveren bruiloft herdacht hebben; van zijn 15 kinderen waren er nog 9 in leven.
Dan worden de dertig septemberdagen besteed aan de opmars (met vier rustdagen) van Memel naar Smolensk, een voor ons thans moeilijk voorstelbare prestatie, daar dit iedere dag bijkans 30 kilometer betekent. Hierbij werd op 9 september Wilna gepasseerd, waar Dirk van Hogendorp gouverneur-generaal was in het eindpunt van de grote bevoorradingswegen te water (over de Memel) en te land. Men hoorde er van de slag bij Borodino op 7 september met 90.000 doden en vermisten! Een week later te Minsk vernam men Napoleons intocht op 14 september in Moskou, dat echter op 19 october verlaten moest worden zonder dat de Russen tot een nederlaag gebracht waren.
Het Korps-Victor, in Smolensk weer aangevuld met de achterblijvers, had inmiddels bevel ontvangen de westelijke flank van de Grande Armée te dekken bij de overgangen van de Dwina, hetgeen voor deze troepen de gevechtshandelingen inleidde. Op zijn vijftigste verjaardag, 21 october 1812, kreeg Daendels in dit kader het bevel Witebsk te bezetten. Na diverse schermutselingen werd deze flankdekking overbodig, naarmate het restant (40.000 man) van Napoleons leger op 14 november Smolensk achter zich had gelaten en de Berezina naderde. Hierdoor kon op 22 november ook het Korps-Victor terug, alle overtollige bagage achterlatende; toegestaan werd o.a. 'deux voitures pour un général de division'.
Als laatste grote, georganiseerde gevechtsgroep kwam op 25 november het Korps-Victor, nog altijd 10.000 man, bij de Berezina aan; bij Borrissow werd voor de Keizer gedefileerd; aan het hoofdkwartier werd gemeld: 'La seule troupe d'infantrie qui se soutienne et qui ait toujours marché en bon ordre est la brigade badoise', onder de jonge graaf van Baden, voor wie zelfs hier nog een intendance-convooi met kleding, voedsel en bagage uit Karlsruhe arriveerde.
Op 28 november 1812 verdedigden de beide resterende divisions van Victor bij Studianka de Berezina-overgang, waarbij de Badense brigade zich nog onderscheidde toen haar divisiecommandant reeds over de rivier was verdwenen.

Op 2 december werd het IXe Korps tot achterhoede geformeerd; 'GeneralDaendels den ich in seinem Wagen getroffen hatte, liess ein Feuer anzünden und erquickte uns met warmen Wein'. Inmiddels was reeds op 30 november de wanhopige situatie van het leger tijdens een bal in Wilna aan gouverneur-generaal van Hogendorp bekend geworden; op 6 december passeerde daar Napoleon op weg naar Parijs, op 8 december kwam de achterhoede in Wilna.
Op 18 december kwam de Badense brigade bij haar depot in Koningsbergen aan en kon andermaal kleding en schoeisel verstrekt worden. Op 26 december was men in Marienwerder, waar het legerkorpshoofdkwartier op 12 januari 1813 's morgens vroeg door een sterke groep Kozakken werd overvallen. 'Wahrhaft zum Lachen war es als General Daendels bei dem Überfall sich den Marschall (Victor) gegenüber anbot den rechten Flügel zu kommandieren, während doch die Rest des IX korps kaum 200 - 300 dienstfähige Soldaten mehr zählte!'
Belangrijk voor de militaire situatie was, dat het Pruisische legerkorps na een neutraliteitsovereenkomst op 30 december 1812 reeds twee maanden later geheel naar de Russische zijde overging. Ondertussen trok de Franse achterhoede zich verder terug, waarbij men op 18 januari in in Polen arriveerde. Daarverkreeg Daendels opdracht het bevel op zich te nemen van de vesting Modlin, op 30 km west van Warschau, aan de samenvloeiing van Narew en Weichsel; hij kwam daar 2 februari 1813. Dit punt was van 1807 tot 1812 door Napoleon versterkt en bevoorraad, er was begin 1813 ruim graan en gezouten vlees en verdere voorraden voor zes maanden.
Naast Daendels bleken er in Modlin ook nog drie Hollandse kapiteins aanwezig te zijn voor artillerie en genie (Bake, Falter en Kool), wier particuliere aantekeningen een aardige bron van inlichtingen vormen. De bezetting van 5300 man bestond uit een bataljon Franse infanterie, twee compagnieën Franse artilleristen, een compagnie Poolse geniesoldaten, drie door de veldtocht verzwakte Duitse infanteriebataljons, twee bataljons Polen en drie regimenten door van Hogendorp gerecruteerde Litauers van dubieuze militaire kwaliteit.
Deze 'egelstelling' werd op 5 februari door twee Russische divisies omsingeld in een lange blokkadelijn van 25 kilometer, zodat het in dit winterseizoen geruime tijd duurde voordat de blokkade onder maarschalk Paskewitch meer effectief werd. Op 24 maart en 27 april werden onder leiding van een Poolse divisiegeneraal uitvallen op grotere schaal gedaan. Toen later door de val van Thorn belegeringsgeschut beschikbaar kwam, kon het werkelijke beleg aanvangen. In de nacht van 7 op 8 juni volgde het eerste bombardement, dat overigens weinig materiële schade aanrichtte.
Op de avond van 8 juni kwam echter ook het bericht over de wapenstilstand van 4 juni binnen, welke op de slagen bij Lützen en Bautzen was gevolgd. Daendels kon hierdoor in Warschau de herbevoorrading van Modlin regelen, terwijl men voorts gezellig ging buurten in het hoofdkwartier der belegeraars. Deze wapenstilstand duurde tot 20 augustus; in de vesting waren toen nog slechts 2500 valide manschappen en 1000 zieken overgebleven. Aangezien bekend was geworden, dat in Pruisen uit Hollandse 'krijgsgevangenen' nieuwe legereenheden opgericht zouden worden, werd in Modlin tussen de Hollandse officieren en Daendels heftig gediscussiëerd over de te volgen gedragslijn.
Toen op 30 october de Franse terugtocht naar de Rijn, als gevolg van de nederlaag bij Leipzig op 16 - 19 october 1813, bekend werd, begonnen de onderhandelingen over de capitulatie van Modlin, dat tenslotte op 1 december werd ontruimd. Op 30 november had Stettin gecapituleerd en op 2 januari 1814 ook Danzig.

GENERAAL DAENDELS.
C. Jansz. delin. et sculp. 1798.

En ondertussen hadden op 21 november 1813 de Kozakken reeds de ontginningsboerderij van Daendels in de Heerdense Dellen bereikt! Bij Schwedt aan de Oder vormde zich onder leiding van baron de Constant Rebecque een Hollands legioen van drie bataljons, welke op 31 december 1813 in het nieuwe leger het 7e, 8e en 9e bataljon Infanterie van Linie zouden vormen. De stamboom van deze legeronderdelen is door te voeren in de huidige regimenten Johan Willem Friso, Chassé en Oranje-Gelderland.
Aan Daendels werd Warschau als verblijfplaats aangewezen, hij liet van hier uit reeds op 2 december aan Keizer Alexander vragen om naar Holland te mogen terugkeren teneinde zich in Nederlandse dienst te begeven. Pas op 5 februari 1814 kwam er gunstig antwoord voor hem en reisde hij af via Berlijn, waar hij nog een onderhoud had met Prinsen-weduwe Willemijntje. Deze had echter reeds een brief van haar zoon, de Souvereine Vorst d. d. 18 december gehad: 'Daendels n'aura plus d'occasion de travailler à la délivrance de sa Patrie, parce que nous sommes sur le point de l'avoir opéré entièrement'. Op 6 maart 1814 meldde een Haags dagblad zijn aankomst in de residentie.
Daendels wijdde zich nu aan de samenstelling van een verantwoording over zijn koloniaal beleid, waartoe hij in mei 1814 ook naar Parijs ging; op 17 mei vroeg hij ontslag uit de Franse krijgsdienst; dit werd hem per 31 augustus 1814 verleend.
Op 27 juli 1815 werd hij benoemd tot Gouverneur-Generaal der Nederlandse Bezittingen ter Kuste van Guinea, toen nog bestaande uit enkele oude forten aan de Afrikaanse Goudkust. Hij vertrok daarheen op 9 october per korvet 'Venus', een bijzondere naam als men vermeemt dat zich, op aanwijzing van Daendels, aan boord twee vrouwspersonen bevonden, voorheen wegens hun oud beroep verblijvende in zeker huis te Amsterdam.
Na tweejarig verblijf in St. George del Mina overleed Daendels op vijf en vijftigjarige leeftijd, 2 mei 1818.

Bronnen: Alg. Rijksarchief: collectie Daendels.
Particuliere berichten van de kapiteins Bake en Kool.
Denkwürdighkeiten des Markgrafen Wilhelm von Baden.
Le feld-marčhal Prince Paskévitch.
Mémoires du général Dirk van Hogendorp.

Een meer uitgewerkt relaas met wat levendiger bijzonderheden leent zich beter voor mondelinge voordracht aan de hand van een kaart.

BRITSE INFANTERIEREGIMENTEN SEDERT 1881

door H. Ringoir.

Ten gerieve van onze leden die Britse regimentsemblemen verzamelen, maar ook voor de leden die alleen maar belang stellen in het Britse leger, volgt hier een kort overzicht van de reorganisatie van de infanterie van het staande Britse leger sedert 1881 (het jaar waarin de regimentsemblemen ontstonden).
Tot 1881 bestonden er 109 regimenten te voet die genummerd waren naar ouderdom plus de in 1800 opgerichte Rifle Brigade. De eerste 25 regimenten hadden elk twee bataljons, de overige 84 hadden elk één bataljon. Toen werden 82 regimenten van één bataljon samengevoegd tot 41 regimenten van twee betaljons. Het 60th Regiment of Foot werd The King's Royal Rifle Corps, het 79ste werd The Queen's Own Cameron Highlanders, dat pas in 1897 een tweede bataljon kreeg.

Hoewel sommige regimenten voordien naast hun nummer de naam van een graafschap hadden gevoerd, kreeg nu ieder regiment een territoriale benaming, die in beginsel tot 1960 bewaard bleef. Militie- en reservebataljons werden als 3de, 4de en 5de bataljon bij de nieuwe regimenten ingelijfd. Jarenlang waren het 1ste en 2de bataljon om beurten overzee, waarbij het bataljon in het moederland optrad als depot voor het bataljon overzee.
In de eerste wereldoorlog werd het aantal bataljons per regiment sterk uitgebreid (bij The Middlesex Regiment-Duke of Cambridge's Own- werden in totaal 46 bataljons gevormd).
De eerste reorganisatie kwam in 1923, toen na de vorming van de Ierse Vrijstaat de vijf Zuid-Ierse regimenten werden opgeheven.
De overgebleven 63 regimenten en de Rifle Brigade vormden ook in de tweede wereldoorlog een groot aantal bataljons. Maar na de capitulatie van Duitsland en Japan, toen geleidelijk alle Britse garnizoenen overzee werden opgeheven, behielden alle regimenten maar één bataljon. In 1957 werden 32 regimenten geamalgameerd tot 16 regimenten, die namen ontvingen die of een combinatie waren van twee oude namen, of een geheel nieuwe.
In 1960 werden de toen nog bestaande 48 lijnregimenten samengevoegd tot 14, later 13, brigades, die bestemd waren om nieuwe 'Grote Regimenten' te worden. Daarnaast bleven de vijf garderegimenten te voet bestaan, die verenigd waren in The Brigade of Guards (die geen Groot Regiment zal worden).
Bij sommige brigades verliep de overgang naar Groot Regiment bijzonder vlot, bij andere bestonden ernstige bezwaren tegen het loslaten van de oude roemvolle regimentsnamen.
Thans zijn er zeven Grote Regimenten en zes brigades die nog Groot Regiment moeten worden.
De 'Grote Regimenten' bestaan uit drie tot vier bataljons, die elk de voortzetting zijn van een vroeger regiment. De brigades bestaan uit drie tot vier regimenten met elk één bataljon, waardoor de organisatie alleen in benamingen verschilt van die van een 'Groot Regiment'.
Maar in de toekomst zullen er naast The Brigade of Guards met vijf regimenten, 13 infanterieregimenten zijn, waarin 101 regimenten van vóór 1881 zullen voortleven.
In het volgende overzicht is getracht aan te geven hoe de Regiments of Foot van 1881 eerst twee aan twee regimenten werden, daarna voor een deel werden samengevoegd (geamalgameerd) en tenslotte als bataljons in een Groot Regiment voortleven of zullen voortleven.
Op iedere regel is de achterste naam degene die tot 1881 gevoerd werd (met het jaar van oprichting erachter). Daarvoor staat de naam die sedert 1881 gevoerd werd met eventueel daarvoor de naam van het geamalgameerde regiment.
Indien een regiment vermeld staat onder een brigade, betekent ditdat het nog als regiment bestaat. Staat het vermeld onder een nieuw 'Groot Regiment', dan wordt het voortgezet door een bataljon van dat regiment.
Voor de volledigheid zijn ook The Brigade of Guards en de in 1923 opgeheven Ierse regimenten op overeenkomstige wijze opgenomen.

OVERZICHT

The Brigade of Guards

Grenadier Guards	(1656)	Irisch Guards	(1900)
Coldstream Guards	(1650)	Welsh Guards	(1915)
Scots Guards	(1660)		

The Lowland Brigade(zal één regiment worden)
Royal Scots = 1st Foot (1633)
Royal Highland Fusiliers (Royal Scots Fusiliers = 21st Foot (1678)
(Highland Light Infantry (71st Foot (1777)
(74th Foot (1787)
King's Own Scottish Boreerers = 25th Foot (1689)
Cameronians (Scottish Rifles) = 26th Foot (1689)
(90th Foot (1794)

Queen's Regiment (voorheen The Home Counties Brigade)
Queens's Royal Surrey Regiment (Queen's Royal Regiment = 2nd Foot (1661)
(East Surrey Regiment (31st Foot (1702)
(70th Foot (1758)
Queen's Own Buffs (The Buffs = 3rd Foot (1665)
Queen's Own Royal West Kent Regiment (50th Foot (1755)
(97th Foot (1824)
Royal Susse Regiment (35th Foot (1701)
(107th Foot (1854)
Middlesex Regiment (57th Foot (1755)
(77th Foot (1787)

The Lancastrian Brigade (zal één regiment worden)
King's Own Royal Border Regiment (King's Own Royal Regiment = 4th Foot (1680)
(Border Regiment (34th Foot (1702)
(55th Foot (1755)
King's Regiment (Manchester & Liverpool) =(King's Regiment = 8th Foot (1685)
(Manchester Regiment (63rd Foot (1758)
(96th Foot (1824)
Lancashire Regiment (P. o. W. Volunteers) = (East Lancashire Regt. (30th Foot (1702)
(59th Foot (1755)
(South Lancashire Regt. (40th Foot (1717)
(82nd Foot (1793)
Loyal Regiment (47th Foot (1741)
(81th Foot (1793)

Royal Regiment of Fusiliers (voorheen Fusilier Brigade)
Royal Northumberland Fusiliers = 5th Foot (1674)
Royal Warwickshire Regiment = 6th Foot (1673)
Royal Fusiliers 3 7th Foot (1685)
Lancashire Fusiliers 3 20th Foot (1688)

Royal Anglian Regiment (voorheen East Anglian Brigade)
1st East Anglian Regiment (Royal Norfolk Regiment = 9th Foot (1685)
Suffolk Regiment = 12th Foot (1685)
2nd East Anglian Regiment (Royal Lincolnshire Regiment = 10th Foot (1685)
(Northamptonshire Regiment (48th Foot (1741)
(58th Foot (1755) (1688)

3rd East Anglian Regiment (Bedfordshire & Hertfordshire Regt. = 16th Foot
(Essex Regiment (44th Foot (1741)
(56th Foot (1755)
Royal Leicestershire Regiment = 17th Foot (1688)

The Wessex Brigade (zal één regiment worden)
Devonshire & Dorset Regiment (Devonshire Regiment = 11th Foot (1685)
(Dorset Regiment (39th Foot (1702)
(54th Foot (1755)
Gloucestershire Regiment (28th Foot (1694)
(61st Foot (1758)
Royal Hampshire Regiment (37th Foot (1701)
(67th Foot (1758)
Duke of Edinburgh's Royal Regiment (Royal Berkshire Regt. (49th Foot (1743)
(66th Foot (1758)
(Wiltshire Regiment (62nd Foot (1758)
(99 th Foot (1824)

Light Infantry Regiment (voorheen Light Infantry Brigade)
Somerset & Cornwall Light Infantry (Somerset Light Infantry = 13th Foot (1685)
Duke of Cornwall's L.I. (32nd Foot (1702)
(46th Foot (1741)
King's Own Yorkshire Light Infantry (51st Foot (1755)
(105th Foot (1839)
King's Shropshire Light Infantry (53rd Foot (1755)
(85th Foot (1793)
Durham Light Infantry (68th Foot (1758)
(106th Foot (1839)

The Yorkshire Brigade (zal één regiment worden)
P.o.W.'s Own Regiment of Yorkshire (West Yorkshire Regiment = 14th Foot (1685)
(East Yorkshire Regiment = 15th Foot (1685)
Green Howards = 19th Foot (1688)
Duke of Wellington's Regiment (33rd Foot (1702)
(76th Foot (1787)
York & Lancaster Regiment (65th Foot (1758)
(84th Foot (1793)

The Mercian Brigade (zal één regiment worden)
Cheshire Regiment = 22nd Foot (1689)
Worcestershire and Sherwood
Foresters Regiment (Worcestershire Regiment (29th Foot (1694)
(36th Foot (1701)
(Sherwood Foresters (45th Foot (1741)
(95th Foot (1832)
Staffordshire Regiment (South Staffordshire Regiment (38th Foot (1702)
(80th Foot (1793)

Staffordshire Regiment (North Staffordshire Regiment (64th Foot (1758)
(98th Foot (1824)

Royal Regiment of Wales (voorheen Welsh Brigade)

Royal Weles Fusiliers = 23rd Foot (1689)

South Wales Borderers = 24th Foot (1689)

Welch Regiment (41st Foot (1719)
(69th Foot (1758)

Royal Irish Rangers (voorheen North Irish Brigade)

Royal Inniskilling Fusiliers (27th Foot (1689)
(108th Foot (1861)

Royal Ulster Rifles = Royal Irish Rifles (83rd Foot (1793)
(86th Foot (1793)

Royal Irish Fusiliers (87th Foot (1793)
(89th Foot (1793)

The Highland Brigade (zal één regiment worden)

Black Watch (42nd Foot (1739)
(73rd Foot (1780)

Queen's Own Highlanders (Seaforth Highlanders (72nd Foot (1777)
(78th Foot (1793)
(Queen's Own Cameron Highlanders (79th Foot (1793)
(2de Bataljon (1897)

Gordon Highlanders (75th Foot (1787)
(92nd Foot (1794)

Argyll & Sutherland Highlanders (91st Foot (1794)
(93rd Foot (1800)

Royal Green Jackets (voorheen Green Jackets Brigade)

1st Green Jackets = Oxfordshire & Busckinghamshire L. I. (43rd Foot (1739)
(52nd Foot (1755)

2nd Green Jackets = King's Royal Rifle Corps 3 60th Foot (1755)

3rd Green Jackets = Rifle Brigade (1800)

Opgeheven Ierse Regimenten

The Royal Irish Regiment = 18th Foot (1688)

The Connaught Rangers (88th Foot (1793)
(94th Foot (1824)

The Prince of Wales Leinster Regiment (100th Foot (1858)
109th Foot (1858)

The Royal Munsters Fusiliers (101st Foot (1858)
(104th Foot (1858)

The Royal Dublin Fusiliers (102nd Foot (1858)
(103rd Foot (1858)

OOK OP HET FORT AAN DE ALGOA-BAAI HEEFT DE NEDERLANDSE VLAG GEWAPPERD

door A. F. Lancker.

Wanneer men in de collectie prenten van het Tropen Museum te Amsterdam een afbeelding van een fort tegenkomt met het oer-Hollandse onderschrift 'Zigt van het Fort Frederik en verder militair etablissement aan de Algoabaai op de Zuidkust van Afrika' dan vraagt men zich onwillekeurig af naar welk lid van ons Oranjehuis dit fort werd genoemd. Maar reeds dit zich afvragen leidde naar een dwaalspoor . . . . .

Europa

Op 16 januari 1795 werd Utrecht door de Franse troepen onder Pichecru ingenomen en 2 dagen later vluchtte Prins Willem V naar Engeland. De 16e mei van hetzelfde jaar werd het Haagse Verdrag gesloten tussen Frankrijk en de prille Bataafse Republiek waarbij aan laatstgenoemde zeer zware militaire verplichtingen werden opgelegd. Naar aanleiding van dat verdrag verklaarde Engeland aan de Bataafse Republiek de oorlog en begon haar koloniëen te bezetten, naar wordt beweerd uit naam van de uitgeweken Stadhouder die in Kew verblijf hield.

Zuid Afrika

Nederlandse en andere Europese kolonisten, die zich aanvankelijk rond het Kasteel De Goede Hoop hadden gevestigd en zich met veeteelt bezighielden, waren allengs naar het Oosten getrokken op zoek naar weide-gronden. Tegen het einde van de 18e eeuw kwamen zij in het stroomgebied van de Visrivier in aanraking met de Xhosa's die vanuit het Oosten van Zuid-Afrika naar het Zuiden waren getrokken. Daar de Xhosa's geen of weinig vee hadden, stalen zij het vee van de kolonisten als gevolg waarvan beide groepen vijandig tegenover elkaar kwamen te staan. Ondanks een verdrag, waarbij werd bepaald dat de Visrivier de grens zou zijn tussen het gebied der kolonisten en dat der Xhosa's, bleef er tientallen jaren lang een hoogst onbevredigende situatie in het stroomgebied hetgeen resulteerde in totaal 9 Boeren-Xhosa's oorlogen (tot midden der 19e eeuw toe). In 1795 bezetten de Engelsen zonder veel tegenstand te hebben ondervonden de Kaapkolonie. In 1799 vond het derde treffen tussen de kolonisten en de Xhosa's plaats en eerstgenoemden, reeds lang ontevreden over de onrustige situatie in hun gebied zonder dat het Bewind krachtig ingreep, verklaarden zich onder Van Jaarsveld zelfstandig, dus los van de Engelsen.

Het Fort

Om het oproerige kolonisten-gebied in het oog te kunnen houden bouwden de Engelsen aan de Algoabaai, waar nu Port Elisabeth ligt, eerst een blokhuis vlak bij een doorwaadbare plaats in de Beker-rivier; daarna werd op een heuvel een fort gebouwd van klipsteen, welks muren 24 meter lang waren en 3 meter hoog. Dit fort werd genoemd naar Frederick (met ck!) de Hertog van York. De eerste bezetting, onder Lemoine, was 350 man sterk. In 1802 werd de Vrede van Amiens gesloten tussen Engeland en de Bataafse Republiek; met uitzondering van Ceylon werden alle koloniëën aan de Republiek teruggegeven. Fort Frederick werd in september 1802 door de Engelsen ontruimd, waarna het in bezit werd genomen door de kolonisten.
Eerst op 24 december 1802 kwam de nieuwe Gouverneur Generaal, de Lt. Generaal Jan Willem Janssens in Kaapstad aan en nam op 21 februari 1803 het bestuur van de Engelsen over. In mei van dat jaar bezocht hij Fort Frederick en liet er een bezetting achter groot 150 man (van het Regiment Waldeck) onder Majoor Von Gilten. Toen moet de Nederlandse driekleur zijn gehesen. Naar een beschrijving uit die tijd omvatte het militaire etablissement het fort zelf een kazerne, de woning voor de commandant, een woning voor officieren, een levensmiddelen magazijn,

een smederij, een timmerwinkel en een bakkerij. De bewapening bestond uit acht 12-ponders en in het kruitmagazijn kon 2000 pond kruit worden opgeslagen.
De tweede fort-commandant onder Nederlandse vlag was Kapitein (andere bronnen zeggen Lt. Kolonel) Ludwig Alberti, die de bezetting groentetuinen heeft laten aanleggen en veekralen heeft laten bouwen, waardoor het fort in zijn eigen levensonderhoud kon worden voorzien.
In 1803 brak opnieuw de oorlog uit tussen Engeland en de Bataafse Republiek en de gevolgen hiervan waren voor de Kaap thans van blijvende aard. Het duurde wel langer dan was verwacht, maar op 4 januari 1806 landden de Engelsen bij Kaapstad, werd Janssens op 18 januari bij Blauwberg verslagen en moest hij 5 dagen later capituleren. Alberti moest de Nederlandse vlag op Fort Frederick laten strijken, voorgoed . . . . .
Aan Fort Frederick is geen indrukwekkende (Nederlandse) historie verbonden,maar het feit dat bijna drie jaren lang het rood-wit-blauw op dit fort heeft gewaaid mocht toch wel worden gememoreerd. Het fort werd in de dertiger jaren gerestaureerd en behoort thans tot de historische monumenten van Zuid-Afrika.
Tot mijn spijt heeft de Townclerck van Port Elisabeth niet gereageerd op mijn verzoek om foto's en enige data en bleek de oud-Hollandse prent waarop onmiskenbaar een vlag met drie horizontale banen te zien is niet geschikt voor reproductie in ons orgaan.

Bronvermelding:

Tropenmuseum te Amsterdam (de prent, aanleiding tot deze bijdrage!)
J. J. Oberholster 'Die Historiese Monumente van Suid-Afrika' Kaapstad 1972
'Travels in Southern Africa' Kaapstad, Van Riebeeckgenootschap
Kolonel Dr. Jan Ploeger te Pretoria, Privé correspondentie
F. A. van Jaarsveld 'Geillustreerde Geskiedenis vir Senior Sertifikaat' Johannesburg 1959
Mr. J. M. G. A. Dronkers 'De Generaals van het Koninkrijk Holland 1806-1810'-'s-Gravenhage 1968.
Prof. W. J. de Kock 'Geschiedenis van Zuid-Afrika' Pretoria 1972.

„DE DONDERBUS"
SOPHIAKADE 5B – ROTTERDAM 3016
Geopend: vrijdag 19.00–21.00 uur; zaterdag 10.00–18.00 uur
INKOOP - VERKOOP - RUIL
VAN OUDE WAPENS E.D. – VERDER ALLERLEI DOCUMENTATIE
Privé: J. WINTERS
BLAAKSEDIJK–OOST 17 – HEINENOORD – TELEFOON (01862) 23 38

AANMELDINGSFORMULIER JAARVERGADERING 1975

Ondergetekende: ..... (naam)

wonende: ..... (adres)

zal deelnemen aan de jaarvergadering van de Nederlandse vereniging ter beoefening van de militaire historie op 11 oktober 1975 te Amersfoort.

Hij/zij brengt als introducé(es) mee: ..... personen

Hij/zij neemt (met ..... introducé(es) deel aan de lunch.

Hij/zij wenst deel te nemen aan de ruilbeurs met de volgende voorwerpen: (korte beschrijving!) .....

.....

.....

Hij/zij wenst in de rondvraag de volgende vragen behandeld te zien:

.....

.....

.....

.....

Te: ..... op: 1975

(handtekening): .....

Gaarne volledig ingevuld zenden aan de penningmeester: C. J. Kneppelhout, Edo Bergsmastraat 9 te Doetinchem, onder gelijktijdig storten van de verschuldigde kosten! V ó ó r 5 o k t o b e r 1 9 7 5 !

HUIZE CAMPINA, HEELSUM

TELEFOON (08373) 2573

Campina

ANTIEK - VOLKSKUNST
JUGENDSTIL - NOSTALGIA
CURIOSA - MILITARIA

OPEN 7 DAGEN PER WEEK 11-11 UUR

KRING „VRIENDEN VAN CAMPINA"

GASTEN ALTIJD WELKOM !

CORRESPONDENTEN:

(1) 'KRIJGSGESCHIEDENIS, KORPSGESCHIEDENIS K.L.'
o.l.v. E.W. van Popta, Heliotrooplaan 356 L, 's-Gravenhage.

(3) 'UNIFORMKUNDE'
o.l.v. Dr. F.G. de Wilde, Jan Steenlaan 62, Naarden.

(4) 'RIDDERORDEN EN ONDERSCHEIDINGEN'
o.l.v. H.G. Meyer, Vollenbergstraat 6, Venray.

(5) 'MILITAIRE EMBLEMEN'
o.l.v. B.C. Cats, Claudiagaarde 72, Bussum en
C. van Ekeris, Anslostraat 183, 's-Gravenhage.

(7) 'MILITAIRE MUZIEK'
o.l.v. Mr. R.A. Schimmel, de Mildestraat 57, 's-Gravenhage.

(8) 'HISTORISCHE NEDERLANDSE VERSTERKINGEN (OVERZEE)
o.l.v. A.F. Lancker, Grote Spie 347, Breda.

(11) 'TWEEDE WERELDOORLOG'
o.l.v. J.H.M. Berlemon, Paramaribostraat 63, Leiden.

(12) 'MILITAIRE EN CIVIELE MINIATUURFIGUREN'
o.l.v. A.J. Weekenstroo, Heerenstraat 9-11, Buren.

(16) 'MILITAIRE GENEALOGIE'
o.l.v. Ir. Ch.C. van der Vlis, Anna van Burenlaan 59, Haarlem.

(17) 'MILITAIRE FOLKLORE'
o.l.v. L. Verhoeff, Gevers Deynotweg 50, Scheveningen.

(19) 'KONINKLIJKE LUCHTMACHT'
o.l.v. J. van den Berg, Cronenstein 85, Gouda en G.C. Boer.

(20) 'KNIL'
o.l.v. W.R. van der Weide, Velperweg 147, Arnhem

INTERESSEGEBIEDEN, WAAR (NOG) GEEN CORRESPONDENTEN VOOR ZIJN

(2) 'Tradities en ceremonieel'
(6) 'WAPENS en MUNITIE'
(9) 'Koninklijke Marine - geschiedenis, scheepsbouw, varende Marine'
(10) 'Napoleontica'
(13) 'Vaandels'
(14) 'Eerste Wereldoorlog'
(18) 'Militaire voertuigen, tanks'
(21) 'Militaire bibliografie, tijdschriften'

*** De tussen haakjes geplaatste nummers zijn indicaties t.b.v. de ledenlijst.